

БЕСЕДА ДЕКАНА, ПРОФ. ДР ДРАГАНА СТАНИМИРОВИЋА,

Имам част и задовољство, да у име наставника и сарадника факултета у Нишу, поздравим и примим у храм науке најмлађу генерацију наших студената. Овај наш заједнички празник има непоновљиве чари јединственог догађаја. Само сад и никад више, за сва времена једини пут, ступате на правне студије, с опојним заносом сна о успеху и ишчекивањем непознате будућности. Извесно је, надамо се сви, да за четири године стекнете диплому. Истовремено, стрепимо од неизвесног.

Драге колегинице и колеге, избором студија права изабрали сте више од стандардног факултетског образовања. Изабрали сте племенит и одговоран животни позив, своју будућност, свој једини живот међу јавом и међ сном. А изабрали сте и још непознате животе оних којима ћете ви бити живот и оних који ће бити вама живот. Кад с дипломом будете одлазили из нашег заједничког дома, на нашу заједничку срећу надвише се вео сете што је пребрзо минуло време боравка једне обдарене, прелепе и сјајне генерације. Као и сада, и тада ћемо у вама видети будуће правнике, судије, адвокате, научнике, професоре, писце, уметнике, новинаре, дипломате, политичаре, државнике...

Ваш животни позив еминентно је хуманистички, у најузвишенијем смислу те речи о људском достојанству, врлини, истини и људском лику слободе. Частан по општем циљу, да оплемени и вас и човечанство, позив правника је изузетно одговоран, вишезначно сложен, позив који и ствара и захтева универзалну личност по знању и делању.

Универзалност правног позива је вишестрана. Историјски посматрано - тек са правом настаје цивилизација. Право је суштински елемент цивилизације. Без права, свако друштво обрушава се у насиље, варварство, тиранију, сурову диктатуру. Отуда је разумљиво што су правне студије биле међу првим студијама при заснивању универзитета. Право се показује као мерило историјског развоја цивилизације. Што је друштво развијеније, више цени правни позив и обрнуто.

Даље, право захтева правду и правичност као своју моралну основу и као опште добро и највишу вредност. Разумљиво је, зато, што једно дело универзалне вредности Платон назива "Држава или о правичности" а друго, Аристотел, најуниверзалнија глава старог века, образац класичног хуманизма, своју "Политику" нераскидиво везује са "Етиком".

На жалост, ми смо од правне и правичне државе далеко можда колико и Сократ. Па ипак, "најправеднији и најумнији човек Хеладе", осуђен на смрт, одбио је бекство, сматрајући да није неправда покоравати се законима, већ је неправда кршити их силом. Човек без закона и правде, истицао је Аристотел, најгоре је биће од свих, као што је човек без врлине најизопаченије и најгоре биће.

Затим, човек је посебност друштва, свет за себе, индивидуализација универзалног, као што је друштво према човеку универзална индивидуалног. Најзад, ваш позив је универзалан и зато што право данас прожима скоро све друштвене појаве, друштвени универзум, што је једна од најсложенјих друштвених појава.

Студије права, због тога, супротно уобичајеним предрасудама, превазилазе сазнање и тумачење правних прописа. Оне се не могу свести ни на организацију власти или државе. Велики број друштвених појава, које одређује (прописује) право, захтевао је високи степен развоја бројних правних наука. Да бисте постигли успех и углед у струци, да бисте проширили границе права и правних наука, студије ћете почети с теоријом права, незаобилазном основом свих правних дисциплина. У наукама грађанског права учићете о материјалним друштвеним односима и правној процедури за њихово уређење. У наукама кривичног права и сродним дисциплинама наћи ћете које друштвене вредности право сматра основним и како их штити. Историја, учитељица живота, учи нас о кретању друштва, нарочито државе и права. Социологија, у трагању за дубоким изворима истине под варљивим привидом површине, указује на закономерност постојања и кретања друштва, мимо мистерија и тајних магија. Политичке науке

упознају вас с демократијом - тим недосањаним сном људске заједнице. Само у друштву човек се остварује као природно људско биће. "Човек је од природе политичко биће" доказивао је још Аристотел. Економске науке откриће вам материјалну основу друштва и материјалне услове под којима људи производе свој друштвени живот. Дијамантску ниску друштвених наука ујединиће философија, тај незаменљиви украс знања и врлине у младости и утеха у старости, која повезује и развија сва наведена знања.

Уз важеће право у земљи, које се назива позитивним правом, учићете и неке дисциплине међународног права. Међународно право, на жалост, за наш напаћени и неправедно осуђени народ - није право. Уместо да почива на истини, врлини и правди, оно је међународни диктат западних моћника и нескривљена одмазда, терор и геноцид над нашим народом. Неправда највише боли, занста. Али, против треће по величини несреће нашег народа, можемо се борити само знањем.

На правним студијама, дакле, стичете уз правничко и шире, енциклопедијско образовање. Енциклопедијско знање правнику није само сјајни украс духа, него животна потреба, јер право прописује животне односе људи и на посебан начин пише стварне људске судбине.

Право за своје звездане домете захваљује оним дивовима људског духа и преглашава, који су својим делом наткрилили епохе и отворили видике незатамњене светлости. Међу оне који су од права створили светску позорницу људске части и достојанства, увели право у светску историју и светску историју у право, убрајају се неки од најумнијих људи свих времена. Мојсију су приписани божји закони. Солон су Хелени прогласили јединим од седам мудраца. Солон су Атињани протерали, али су његови закони остали. После Сократа долазе Платон и Аристотел, а у новом веку Хегел и Маркс.

У нашој историји моћно Душаново царство је нестало, али је његов законик остао. Наша правна наука у новом веку почиње у школи пре једног и по века, отварањем Православног одељења Лицеја у Крагујевцу, с професорима Јованом Стеријом Поповићем и Игњатом Станимировићем. Затим су, на небу европске и светске правне науке, заблистале звезде Ђорђа Тасића, Слободана Јовановића, Томе Живановића, Радомира Лукића... Они су и вама осветлили звездане стазе славе, на нама - вашим професорима - је да вас лансирамо у орбиту, а на вама је све остало!

Желећи вам добродошлицу у име наставника и сарадника Правног факултета у Нишу, желим вам много среће и успеха.